

GEDENKBOEK

samengesteld en uitgegeven
ter gelegenheid van het
40-jarig bestaan
van de
Gemeentelijke
Middelbare
Handelsdagschool
te 's-Gravenhage

Druk: A. Sijthoff n.v., Den Haag

November 1961

Het woord is aan:

DE GEMEENTE

Gaarne voldoe ik aan het verzoek om ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de gemeentelijke Handelsdagschool een woord ter inleiding van het Gedenkboek te schrijven.

Ik moge beginnen met allen, die hierbij betrokken zijn mijn hartelijke gelukwensen aan te bieden. Bij de herdenking in 1946 van het 25-jarig bestaan van deze school, die sedert 1935 is gehuisvest in het gebouw Waldeck Pyramontkade 5 en daarvoor was ondergebracht in het gebouw Stadhoudersplein 28, heb ik de wens uitgesproken, dat voor de Handelsdagschool en zeker voor de Haagse, die onder haar zusters steeds een vooraanstaande plaats heeft ingenomen, een goede toekomst weggelegd zou mogen zijn. Nu wij het 40-jarig jubileum van deze school vieren kan worden gezegd, dat die wens in vervulling is gegaan. Immers de Handelsdagschool neemt nog steeds een belangrijke plaats in. Dat zij, ondanks de oprichting van verschillende nieuwe scholen voor v.h.m.o. in deze gemeente en in de randgemeenten en ondanks het feit, dat zij – alle inspanning ten spijt – nog steeds niet die bekendheid bij de ouders geniet, welke zij in het belang van de opgroeiende jeugd en het bedrijfsleven verdient, die plaats in de achter ons liggende jaren heeft weten te handhaven, toont duidelijk aan, dat dit schooltype tot heden ten dage in een behoefte voorziet.

Wij mogen het Gemeentebestuur uit de twintiger jaren dan ook dankbaar zijn voor de vooruitziende blik, die het met het nemen van het besluit tot oprichting van deze school heeft getoond.

Het karakter van de Handelsdagschool is dat van een handelsschool met algemeen vormend, op de praktijk afgestemd, middelbaar onderwijs. Dat de moderne talen en de handelswetenschappen er de kernvakken zijn, zal ieder duidelijk zijn. Toch mag hieruit niet de conclusie worden getrokken, dat deze school een *vakschool* is. Dit is geenszins het geval: het onderwijs draagt een *algemeen vormend* karakter. De opleiding is zeker van praktische aard, maar zij steunt op een brede grondslag. Om het onderwijs zo „up to date” mogelijk te doen zijn, bestaat er tussen de school en de maatschappij een nauw contact, terwijl in de Commissie van Toezicht en in het College van Gecommitteerden bij het eindexamen vooraanstaande personen uit het bedrijfsleven zitting hebben. Teneinde tot een meer positieve beroepskeuze van de leerlingen te komen, worden regelmatig bezoeken aan instellingen en bedrijven gebracht. Voor de leerlingen, die het eindexamen hebben

behaald, bestaat de mogelijkheid om in een „eenjarige vervolgklas” te worden opgeleid voor de associatiediploma's. Zij worden daardoor nog beter voorbereid op een behoorlijke positie in handel en bedrijf. Deze school heeft dan ook in haar 40-jarig bestaan leerlingen afgeleverd, die in binnen- en buitenland belangrijke posities zijn gaan bekleden. Dit is wel het meest sprekende bewijs van de goede opleiding die deze leerlingen hebben genoten.

Bij het bereiken van deze mijlpaal gaan mijn gedachten vanzelfsprekend uit naar hen, die aan deze school hun beste krachten hebben gegeven en naar hen, die haar op voortreffelijke wijze hebben geleid. Van de oprichting af tot 1 mei 1938 was het directoraat in handen van de heer R. P. G. Hameetman en gedurende de jaren 1938 tot 1946 van de heer Dr. G. Schilperoort. Deze werd opgevolgd door de heer A. van der Wijden, die wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zijn functie op 1 september 1961 heeft moeten neerleggen.

Ik moge eindigen met het uitspreken van mijn beste wensen voor de verdere ontwikkeling van de school en van de verwachting, dat zij onder de leiding van de nieuwe directeur, de heer Drs. J. J. van Vliet, bijgestaan door een docentencorps, dat zijn taak met grote toewijding vervult, er ook verder in mag slagen haar goede naam te behouden.

J. VAN ZWIJNDREGT,

WETHOUDER VAN ONDERWIJS EN KUNSTZAKEN

Het Gebouw

Men kwam er binnen via een voorpleintje, omzoomd door droge heesters en kleine bomen. Links een fietsenbergplaats, donker, geheimzinnig aanbouwsel; er was daar trouwens een trap die naar een kolenkelder leidde, waar niemand ooit geweest was. De Hogere Klassen, die het fietsenhok mochten delen met de leraren (voor de lagere klassen was er een fietsenrek aan de achterzijde van de school), staken hier niet zelden 's middags na vieren een sigaret op. Al rokend fietsten zij daarna uitdagend dwars door het kleine grut op het pleintje. Het was niet het enige voorrecht der Hogere Klassen. Tijdens de ochtendpauze mochten zij ook het kleine schooltuintje betreden, werkterrein van de lerares in de natuurlijke historie, die in de krocht tussen zijvleugel en gymnastiekzaal hardnekkig teelde aan giftig hoefblad, hondsdrif en wolfshaar. Voor de Hogere Klassen een verpozing, voor de lagere echter een stuk aanschouwelijk onderwijs als enige malen per jaar een groep leerlingen door de modderige paadjes werd gedreven om zwiiggend de kruisbestuiving gade te slaan.

Wie in het groen-ijzeren toegangshek draalde, kon Het Gebouw in al

zijn grimmige glorie gadeslaan. De rijksbouwmeester, die er zijn krachten aan gegeven had, was erin geslaagd de negentiende eeuw op monumentale wijze in het hart te grijpen. De hoge stoep wekte ontzag voor wat er zou volgen: een hoge hal vol baksteen en pilaren. Pogingen tot speelse versiering waren te rechter tijd opgevangen in smeedijzer en nog meer baksteen. Het Gebouw had iets van een kathedraal, ook iets van een station en het was beide: een kathedraal voor stemmig onderwijs en een station voor het vertrek naar een beter leven in de handel. Voor wie het nog niet begrepen heeft moet worden gezegd dat drie geniën over dit Gebouw waakten, drie geniën uit de literatuur: Vestdijk, Bordewijk en Kafka. In sfeer, architectuur en schijnbaar doelloze geheimzinnigheid streden deze drie geniën om de eer, en dan was men nog slechts in de grote hal, waar bij plechtige gelegenheden alle leerlingen wel eens bijeen moesten komen.

Van deze hal voerde een gang naar het inwendige, als men tenminste niet meteen links af de trap naar boven moest opgaan. Beneden dan eerst langs de directeurskamer, waar niemand graag binnenging, al was 't om geprezen te worden. Dan langs de kamer van de administrateur die Praamsma heette en door iedereen ook zo genoemd werd, en langs de leraarskamer waar eens een inbraak was gepleegd door leerlingen die eindexamenopgaven in handen kregen en diepe schande over de school hadden gebracht. Daarna de meisjeskamer, een jolig instituut van onderwijsvernieuwing dat in stand werd gehouden met enige afgedankte gymnastiekbanken langs de wanden, kapstokken en een spiegel om het haar te kammen, maar volstrekt niet om de lippen aan te zetten. Onverwacht verengde de gang zich, trok zich samen tot een duistere kloof waar men reeds kon struikelen over een enkel attriboot van wat komen ging: de ontzaglijke gymnastiekzaal.

Was er één zaal groter in de wereld dan deze? Was er één touw langer dan de klimkabel die uit de nok tot de parketvloer kon worden neergelaten?

's Morgens was de gang, waren de trappen en gangen van de bovenetages gelijkelijk gevuld met een drom leerlingen. Na het belsignaal dat het begin der lessen aankondigde, viel de stilte tussen de tegels, maar elk uur werd er driftig verhuisd. Het moet de genius Kafka zelf zijn geweest, die het systeem van lokaalwisselingen had bedacht waarmee het ruimtetekort werd bestreden. Vaste vaklokalen waren er maar enkele: scheikunde, natuurlijke historie, een tekenlokaal, dat enkele fel begeerde banken had ter ene zijde waar men in bravoure op de grond zittend onopgemerkt een sigaret kon roken.

Voor de andere vakken was een systeem in werking dat tot grondig kaartlezen noopte: op dinsdag bijvoorbeeld werd Engels onderwezen in klas 3A links boven, op woensdag kreeg men Engels in klas, of klasse, 2B rechts beneden. Het was altijd boeiend en opwindend kleine briefjes achter te laten in de kastjes onder de bank, waarop meestal antwoord kwam, soms zelfs van geheimzinnige leerlingen ener avondschool die er bij nacht en ontij bleken te huizen.

In die tijd was er voor leerlingen der lagere klassen nog iets meer te beleven. Zij waren ondergebracht in een dependance, een door het lager onderwijs opgegeven schoolgebouw in een naburige zijstraat; zelfs de speelplaats was er hoog ommuurd, als wilde men elke gedachte aan ontsnapping uitbannen. Een paar maal per dag zag men lagere klassen luidruchtig door het volle leven van de openbare weg naar Het Gebouw aan de overzijde trekken.

O, geur van vrijheid als men op school zit en tien stappen over straat mag doen! In de verte de gasfabriek, het water van de kade dat op koude winterdagen wolkte als stoom, een tram klingelend om de hoek en mensen aan de wandel alsof er geen scholen en kantoren bestonden. Het was iets van deze vrijheid die men kon proeven als er onverwacht een laatste uur vrij was door ziekte van de leraar; kwam men zo voortijdig op straat dan zag de wereld er één uur lang anders uit. Het was de geur der volwassenheid.

Wie op zo'n uur wegfietste en naar Het Gebouw omkeek, zag de burcht verwijtend terugkijken. Het was immers deserte, kwaadwillige verlating – men fietste er des te sneller om, want de kans scheen niet uitgesloten dat iemand op de hoge stoep zou verschijnen om met een dringend gebaar en een uitroep de deserteur terug te halen: er was nog een invaller gevonden, op het laatste moment was de leraar van zijn ziekte hersteld.

Er wachtte een proefwerk Duits of algebra, men keerde terug door hek, poort en hal en wrong zich in de bank. In de stilte klonk plotseling uitbundige vrolijkheid uit een andere klas, een deur ging even open, het gejuich spoelde door de gang. Maar in het lokaal heerste die unieke mengeling van geheimzinnigheid en gezelligheid, van vertrouwelijkheid en ontzag, van dwang en vrijheid die het gebouw tot Het Gebouw maakte . . . Het Gebouw van de jeugd.

PAUL VAN 'T VEER,
OUD-LEERLING

*Het sluitstuk van 40 jaar
vinden in een regel
in groen en wit
in kleuren die vertegenwoordigen
en cijfers die spreken
voor een ieder die hen hebben gehoord.*

*Een regel zien ter overpeinzing
aan verlopen tijden, die blijven
zoals Marius de handel inspireert
en de horizon een zee achter zich bergt,
jezelf te zien
is een school die jubileert.*

LUSCUERE.